

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Інститут філології

Кафедра історії та стилістики української мови

«Затверджую»

Директор Інституту _____ проф. Семенюк Г.Ф.

Викладач – канд. філол. н., доц. Шулінова Л.В.

**ПРОГРАМА СПЕЦКУРСУ ДЛЯ АСПИРАНТІВ
СПЕЦИФІКА МОВИ ЯК ОБ'ЄКТА ЛІНГВІСТИЧНОГО АНАЛІЗУ**

(спеціальність 10.02.01 – українська мова)

Загальна кількість годин – 10 год., 1-ий семестр

Затверджено

на засіданні кафедри

історії та стилістики української мови

Протокол № 7 від 11 березня 2013 р.

Зав. кафедри _____ ***проф. Шевченко Л.І.***

Затверджено

Вченою радою Інституту філології

Протокол № 8 від 26 березня 2013 р.

Директор Інституту філології

_____ ***проф. Семенюк Г.Ф.***

Київ-2013

ВСТУП

Навчальна дисципліна «Специфіка мови як об'єкта лінгвістичного аналізу» є складовою програми підготовки аспірантів *спеціальності*–10.02.01 – українська мова.

Ця дисципліна викладається у II семестрі в обсязі – 10 год. (лекції).

Мета й завдання курсу: сформулювати концептуальну й аргументовану позицію щодо лінгвостилістичної проблематики як аспекту теоретичного мовного аналізу; окреслити коло актуальних проблем, що є дискусійними в сучасній лінгвістиці; сформулювати уявлення про еволюційну закономірність становлення функціональних стилів; показати взаємозв'язок мови та процесів пізнання; мотивувати спадкоємність та специфіку функцій мовно-виражальних засобів української літературної мови; розглянути основні, методи і принципи лінгвістичних досліджень, окреслити коло основних проблем, що постають при лінгвістичному аналізі тексту.

Аспіранти повинні **знати**: історію становлення та функціонування стилів в українській літературній мові, методи та принципи лінгвістичного та лінгвостилістичного аналізу, засоби мовно-виражального потенціалу різних мовних рівнів української літературної мови.

Аспіранти повинні **вміти**: аналітично опрацьовувати наукову літературу, здійснювати лінгвістичний та лінгвостилістичний аналіз.

ТЕМАТИЧНО-ЗМІСТОВА ЧАСТИНА КУРСУ

Тема 1. Лінгвістичний аналіз в сучасному науковому дискурсі.

Лекція 1. Лінгвістичний аналіз в сучасному науковому дискурсі (2 год.).

Тема 2. Мовна проблематика як аспект теоретичного лінгвістичного аналізу.

Лекція 2. Мовна проблематика як аспект теоретичного лінгвістичного аналізу (2 год.).

Тема 3. Актуальні й дискусійні проблеми щодо визначення специфіки мови як об'єкта лінгвістичного аналізу.

Лекція 3. Актуальні й дискусійні проблеми щодо визначення специфіки мови як об'єкта лінгвістичного аналізу (2 год.).

Тема 4. Мова і процеси пізнання: мова як основна форма відображення дійсності й самої людини (епістеміологічна проблематика). Мова і процеси пізнання: когнітивний аспект.

Лекція 4. Мова і процеси пізнання: мова як основна форма відображення дійсності й самої людини (епістеміологічна проблематика). Мова і процеси пізнання: когнітивний аспект (2 год.).

Тема 5. Методи і принципи лінгвостилістичного аналізу.

Лекція 5. Методи і принципи лінгвостилістичного аналізу (2 год.).

ЛІТЕРАТУРА ДО КУРСУ

1. Азарова Л.Е. Термин как объект исследования лингвистики / Л.Е. Азарова // Вопросы филологии в школе и вузе. – Таганрог, 1999. – Ч. 2. – С. 3-5.
2. Бенвенист Э. Общая лингвистика. – М., 1974.
3. Блинова О.И. Термин и его мотивированность / Блинова О.И. // Терминология и культура речи. М.: Наука, 1981. – С. 28-37.
4. Брандес М.П. Стилiстика немецкого языка / Брандес М.П. – М.: Высшая школа, 1983.
5. Вейзе А.А. Реферирование текста / Вейзе А.А. – Минск, 1978.
6. Васильев Ю.А. Некоторые вопросы языково-стилистического анализа практических форм научной речи (на материале современной научно-технической статьи) / Васильев Ю.В. // Язык и стиль научной литературы: Теоретические и прикладные проблемы. – М.: Наука, 1977. – С.47-64.
7. Гальперин И.Р. Текст како бъект лингвистического исследования / Гальперин И.Р. – М., 1981.
8. Гвишиани Н.Б. Язык научного общения. Вопросы методологии / Гвишиани Н.Б. – М.: Издательство ЛКИ, 2008.
9. Гвоздева О.Л. Влияние структуры текста на его понимание / Гвоздева О.Л. //Язык, культура и социум в гуманитарной парадигме. – М.; Тверь, 1999. – С. 99-102.
10. Гоп В.С. Категории современной науки / В.С. Гоп, Э.П. Семенюк, А.Д. Урсул. – М.: Наука, 1984.
11. Гумбольдт В. Избранные труды по языкознанию. – М., 1984.
12. Даниленко В.П. Русская терминология: опыт лингвистического описания / Даниленко В.П. – М.: Наука, 1977.
13. Дейкван Т.А. Стратегия понимания связного текста: перев. с англ. / Дейкван Т.А., В. Кинч /Новое в зарубежной лингвистике. – Вып. 22: Когнитивные аспекты языка. – М.: Прогресс, 1988.
14. Демидова А.К. Пособие по русскому языку: Научный стиль. Оформление научной работы / Демидова А.К. – М., 1991.
15. Дубичинский В.В. Теоретическая и практическая лексикография: Учебное пособие / Дубичинский В.В. – Вена-Харьков, 1998.
16. Егоршина Н.В. Механизмы смыслового понимания текста / Егоршина Н.В. //Язык, культура и социум в гуманитарной парадигме. – М.; Тверь, 1999. – С. 37-42.
17. Єрмоленко С.Я. Науковий стиль / Єрмоленко С.Я. //Українська мова: Енциклопедія. – К.: Укр. енциклопедія, 2000. – С. 372-373.
18. Єрмоленко С.Я. Нариси з української словесності: стилістика та культура мови / Єрмоленко С.Я. – К.: Видавництво «Довіра», 1999.
19. Жанри і стилі в історії української літературної мови. – К.: Наукова думка, 1989.

- 20.Зарицький М.С. Актуальні проблеми українського термінознавства: Підручник / Зарицький М.С. – К., 2004.
- 21.Зарицький М.С.Стилістика сучасної української мови: Навчальний посібник / Зарицький М.С. – К., 2001.
- 22.Иванова Л.П. Методы лингвистических исследований. – М., 1983.
- 23.Иениш Е.В. Библиографический поиск в научной работе / Иениш Е.В. – М., 1982.
- 24.Интернациональные элементы в лексике и терминологии / Под. ред. В.В. Акуленко. – Х.,1980.
- 25.Ковалів Ю.І. Абетка дисертанта: методологічні принципи написання дисертації: Посібник / Ковалів Ю.І. – К.: Твімінтер, 2009.
- 26.Коваль А.П. Науковий стиль сучасної літературної мови: структура наукового тексту / Коваль А.П. – К.: Видавництво Київського університету, 1970.
- 27.Коваль А.П. Практична стилістика сучасної української мови / Коваль А.П. – К.:Вища школа, 1987.
- 28.Кожина М.Н. О речевой системности научного стиля в сравнении с некоторыми другими / Кожина М.Н. – Пермь: Издательство Пермского университета, 1972.
- 29.Кочан І.М. Лінгвістичний аналіз тексту: Навчальний посібник / Кочан І.М. – К.: Знання, 2008.
- 30.Кушнарєнко Н.М. Наукова обробка документів: Підручник / Н.М. Кушнарєнко, В.К. Удалова. – К.: Знання, 2006.
- 31.Магентесов С.А. Язык как объект исследования в свете синхронно-диахронной парадигмы. – Х., 1993.
- 32.Марков Ю.Г. Функциональный подход в современном научном познании / Марков Ю.Г. – М.: Наука, 1982.
- 33.Мацько Л.І. Стилістика української мови: Навчальний посібник / Л.І. Мацько, О.М. Сидоренко, О.М. Мацько. – К.: Вища школа, 2003.
- 34.Мова і час. Розвиток функціональних стилів сучасної української літературної мови / За ред. В.М. Русанівського. – К., 1977.
- 35.Мухин А.М. Лингвистический анализ: Теоретические и методологические проблемы. – Л., 1976.
- 36.Онуфрієнко Г.С. Науковий стиль української мови: Навчальний посібник / Онуфрієнко Г.С. – К.: Центр навчальної літератури, 2006.
- 37.Панько Т.І. Українське термінознавство / Т.І. Панько, Т.М. Кочан, Г.П. Мацюк. – Л., 1994.
- 38.Пилинський М.М. Мовна норма і стиль/ Пилинський М.М. – К., 1976.
- 39.Пономарів О.Д. Стилістика сучасної української мови: Підручник / Пономарів О.Д. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2000.
- 40.Руденко Д.М. Лингвофилософские парадигмы. Границы языка и границы культуры. – Х., 1993.
- 41.Сенкевич М.П. Стилистика научной речи и редактирование научных произведений / Сенкевич М.П. – М., 1984.

42. Солганик Г.Я. Стилистика текста: учебное пособие / Солганик Г.Я. – М.: Флинта: Наука, 2009.
43. Степанов Ю.С. Методы и принципы современной лингвистики. – М., 1975.
44. Стиль і час: (Хрестоматія) / Відп. ред. М.М. Пилинський. – К.: Наукова думка, 1983.
45. Сторубльов О.І. Підготовка рукописів до видання: Методичний посібник / О.І. Сторубльов, Л.М. Беседіна / За ред. В.В. Балабіна. – К.: ВПЦ “Київський університет”, 2007.
46. Сучасна українська літературна мова. Стилїстика. – К.: Наукова думка, 1973.
47. Терешкина Р.К. К вопросу об авторской речевой индивидуальности в научных текстах / Терешкина Р.В. // Лингвостилистические особенности научного текста. – М.: Наука, 1981. – С.103 – 112.
48. Троянская Е.С. Полевая структура научного стиля и его жанровых разновидностей / Троянская Е.С. // Общие и частные проблемы функциональных стилей. – М.: Наука, 1986. – С.16-28.
49. Українська лїнгвостилїстика ХХ — початку ХХІ столїття: система понять і бібліографїчні джерела / За ред. д. філол. наук, проф. С.Я. Єрмоленко – К.: Грамота, 2007.
50. Філософія язика: в границах и вне границ. – Х., 1993.
51. Черній А.М. Дисертація як квалїфікаційна наукова праця: Посібник / Черній А.М. / За заг. ред. І.І. Ібдуліна. – К.: Арістей, 2004.
52. Шевченко Л.І. Інтелектуальна еволюція української літературної мови: теорія аналізу / Шевченко Л.І. – К.: ВПЦ «Київський університет», 2001.
53. Шевченко Л.І., Шулінова Л.В. Стилїстика української літературної мови. Книга 1: Тести, завдання, вправи: Навчальний посібник / Лариса Шевченко, Лариса Шулінова. – Видання 3-те: доповнене й перероблене. – К.: ВПЦ «Київський університет», 2012.
54. Шевченко Л.І., Шулінова Л.В. Стилїстика української літературної мови. Книга 2: Функціональна діагностика тексту: Навчальний посібник / Лариса Шевченко, Лариса Шулінова. – Видання 3-те: доповнене й перероблене. – К.: ВПЦ «Київський університет», 2012. – К.: ВПЦ «Київський університет», 2012.
55. Шпет Г.Г. Введение в этническую психологию. – СПб., 1996.
56. Штернберт Л.Ф. Скоростное конспектирование / Штернберт Л.Ф. – М., 1988.
57. Шулінова Л.В. Жанрова диференціяція наукового стилю сучасної української літературної мови / Шулінова Л.В. // Актуальні проблеми української лїнгвістики: теорія і практика. – 2005. – Випуск ХІ. – С. 79-84.
58. Язык, культура и социум в гуманитарной парадигме. – М., Тверь, 1999.